

PATVIRTINTA
Lietuvos statistikos departamento
generalinio direktoriaus
2015 m. kovo 18 d. įsakymu Nr. DĮ-72

DRAUDIMO ĮMONIŲ VEIKLOS STATISTINIO TYRIMO METODIKA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Draudimo įmonių veiklos statistinio tyrimo metodikoje (toliau – metodika) aprašomi draudimo įmonių veiklos statistinio tyrimo (toliau – tyrimas) organizavimo tvarka ir tikslas, reglamentuojantys teisės aktai, pagrindinės vartojamos sąvokos, nurodomi taikomi klasifikatoriai, pateikiama informacija apie rezultatų pateikimą vartotojams.

2. Lietuvos statistikos departamentas ketvirtinį ir metinį statistinius draudimo įmonių veiklos tyrimus atlieka nuo 1994 m. Nuo 2002 m. ketvirtinis tyrimas atliekamas tik iš administracinių duomenų. Metinio tyrimo metu renkami tik tie rodikliai, kurių nerenka Lietuvos banko Priežiūros tarnyba (toliau – LBPT), bet kurie yra reikalingi verslo struktūros statistikai arba nacionalinėms sąskaitoms sudaryti.

II SKYRIUS TIKSLAS

3. Tyrimo tikslas – rengti ir skelbti Europos Sąjungos reikalavimus ir nacionalinių sąskaitų poreikius atitinkančią statistinę informaciją apie draudimo įmonių veiklą.

4. Pagrindiniai statistinės informacijos vartotojai yra Lietuvos bankas (toliau – LB), Lietuvos Respublikos finansų ministerija ir kitos valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, žiniasklaida, mokymo įstaigos, studentai ir verslo atstovai. Tyrimo pagrindu parengta statistinė informacija teikiama Europos Sąjungos statistikos tarnybai (Eurostatui) ir nacionalinėms sąskaitoms sudaryti.

5. Tiriamasis laikotarpis – ketvirtis ir metai.

III SKYRIUS PAGRINDINĖS SĄVOKOS

6. Metodikoje vartojamos sąvokos:

6.1. **Draudimo įmonė** – įmonė, Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo nustatyta tvarka gavusi draudimo veiklos licenciją.

6.2. **Draudimo veikla** – ūkinė komercinė veikla, kuria draudimo sutarties pagrindu už draudimo įmoką prisiimama kitų asmenų nuostolių rizika ar kitaip siekiama apsaugoti šių asmenų turtinius interesus įvykius draudžiamiesiems įvykiams, asmenų turtinių interesų apsaugai panaudojant draudiko skaičiuojamus draudimo techninius atidėjinius dengiantį turtą ir kitą turtą.

6.3. **Gyvybės draudimas** – turtinių interesų, susijusių su fizinio asmens gyvybe ir (ar) kapitalo kaupimu, draudimas, kai dėl draudžiamųjų įvykių – apdraustojo mirties, draudimo sutartyje nustatyto termino pabaigos ar kitokio draudžiamąjo įvykio – mokamos vienkartinės arba periodinės draudimo išmokos.

6.7. **Perdraudimo veikla** – ūkinė komercinė veikla, kuria prisiimama draudimo ar perdraudimo įmonės perduodama rizika. Perdraudimo veikla taip pat yra veikla, kai draudimo ar perdraudimo įmonė, išskyrus „Lloyd’s“ draudikų asociaciją, prisiima riziką, perduodamą bet kurio „Lloyd’s“ nario.

IV SKYRIUS TEISINIS PAGRINDAS

7. Tyrimą reglamentuojantys teisės aktai:

7.1. 2013 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 549/2013 dėl Europos nacionalinių sąskaitų ir regioninių sąskaitų sistemos Europos Sąjungoje (OL 2013 L 174, p. 1);

7.2. 2008 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 295/2008 dėl verslo struktūros statistikos (OL 2008 L 97, p. 13), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2014 m. gegužės 2 d. Komisijos reglamentu (ES) Nr. 446/2014 (OL 2014 L 132, p. 13);

7.3. 2009 m. kovo 11 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 250/2009, kuriuo įgyvendinamos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 295/2008 nuostatos dėl rodiklių apibrėžčių, duomenų perdavimo techninio formato, dvigubo rezultatų pateikimo pagal NACE 1.1 red. bei NACE 2 red. reikalavimų ir leidžiančių nukrypti nuostatų taikymo verslo struktūros statistikai (OL 2009 L 86, p. 1), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2014 m. balandžio 29 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) Nr. 439/2014 (OL 2014 L 128, p. 72);

7.4. 2009 m. kovo 11 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 251/2009, kuriuo įgyvendinamos ir iš dalies keičiamos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 295/2008 nuostatos dėl rengiant verslo struktūros statistiką teiktinų duomenų eilučių, priderinant jas prie pakeisto produktų statistinio klasifikatoriaus pagal veiklos rūšis (CPA) (OL 2009 L 86, p. 170), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2014 m. gegužės 2 d. Komisijos reglamentu (ES) Nr. 446/2014 (OL 2014 L 132, p. 13).

V SKYRIUS TAIKOMI KLASIFIKATORIAI

8. Tyrime taikomi klasifikatoriai:

8.1. Ekonominės veiklos rūšių klasifikatorius (EVRK 2 red.), patvirtintas Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus 2007 m. spalio 31 d. įsakymu Nr. DĮ-226 „Dėl Ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriaus patvirtinimo“;

8.2. Produktų, gaminių ir paslaugų klasifikatoriaus (PGPK) aktuali redakcija;

8.3. Lietuvos Respublikos administracinių vienetų ir gyvenamųjų vietovių klasifikatorius;

8.4. Institucinių sektorių ir subsektorių klasifikatorius, paskelbtas Oficialiosios statistikos portale osp.stat.gov.lt → Verslui → Instituciniai sektoriai ir subsektoriai;

8.5. Pasaulio šalių ir teritorijų klasifikatorius.

9. Klasifikatoriai skelbiami Oficialiosios statistikos portale osp.stat.gov.lt → Klasifikatoriai, jeigu nenurodyta kitaip.

VI SKYRIUS TIRIAMOJI VISUMA (POPULIACIJA), ELEMENTŲ APRĖPTIS, VERTINAMI PARAMETRAI

10. Tyrime dalyvauja visos Lietuvoje įregistruotos draudimo įmonės ir kitų Europos Sąjungos valstybių narių draudimo įmonių filialai. Draudimo veikla yra licencijuojama ir prižiūrima, visų draudimo veikla užsiimančių įmonių sąrašas skelbiamas LB interneto svetainėje www.lb.lt. Tyrimo populiacijos elementu laikoma įmonė kartu su filialais (Lietuvoje ir kitose valstybėse) arba Lietuvos respublikoje registruotas užsienio draudimo įmonės filialas.

11. Pagrindiniai tyrimo rodikliai yra balanso ir pelno (nuostolių) ataskaitų rodikliai, draudimo įmonių vietos vienetų skaičius, vidutinis darbuotojų skaičius, dirbtų valandų skaičius. Rengiami draudimo įmonių makroekonominiai rodikliai – produkcijos vertė, bendras prekių ir paslaugų pirkimas, pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis, bendrasis likutinis perteklius ir kiti.

12. Lietuvoje įregistruotų draudimo įmonių ir kitų Europos Sąjungos valstybių narių draudimo įmonių filialai, nerenkantys informacijos apie draudimo įmokų, išmokų ir investicinės veiklos rodiklius pagal institucinius sektorius, ir kurių pasirašytų draudimo įmokų dalis neviršija 2 proc. bendros visų

Lietuvoje registruotų draudimo įmonių ir kitų Europos Sąjungos valstybių narių draudimo įmonių filialų pasirašytų įmokų sumos, gali ataskaitoje pateikti įvertintus statistinius rodiklius.

VII SKYRIUS TAIKOMI METODAI

13. Atliekami metinis ir ketvirtinis ištininiai tyrimai. Ketvirtinis tyrimas apima tik Lietuvoje registruotas draudimo įmones, metinis tyrimas apima visas Lietuvoje įregistruotas draudimo įmones ir kitų Europos Sąjungos valstybių narių draudimo įmonių filialus, kurių sąrašai pateikti LB interneto svetainėje www.lb.lt → Priežiūra → Finansų rinkos dalyviai.

14. Lietuvoje įregistruotų draudimo įmonių verslo struktūros statistika pagal šios metodikos 8.2 ir 8.5 punktuose nurodytus klasifikatorius rengiama kas dešimt metų (pirmieji ataskaitiniai metai – 2008 m.).

VIII SKYRIUS STATISTINIŲ DUOMENŲ ŠALTINIAI, DUOMENŲ SURINKIMAS IR APDOROJIMAS

15. Statistiniams duomenims rinkti naudojama metinė draudimo įmonių veiklos statistinė ataskaita F-02 (toliau – ataskaita F-02), kurios forma tvirtinama Lietuvos statistikos departamento generalinio direktoriaus įsakymu. Ataskaitos F-02 formose renkami tik tie statistiniai rodikliai, kurių nerenka LBPT.

16. Respondentai iki gegužės 1 d. Lietuvos statistikos departamentui užpildytas elektronines ataskaitas F-02 pateikia tiesiogiai internetu elektroninio statistinių verslo duomenų parengimo ir perdavimo sistemoje *e. Statistika* (estatistika.stat.gov.lt) arba elektroniniu paštu, paštu, faksu.

17. Kitas tyrimo statistinių duomenų šaltinis – administraciniai duomenys. Daugumą reikalingų statistinių duomenų renka LBPT. LBPT teikia Lietuvoje įregistruotų draudimo įmonių suvestinius balanso ir pelno (nuostolių) ataskaitos duomenis pagal įmonių tipą (gyvybės, ne gyvybės). Nuo 2012 m. LBPT kasmet teikia suvestinius Lietuvoje įregistruotų draudimo įmonių statistinius duomenis, reikalingus verslo struktūros statistikai.

18. LBPT ketvirtinius ir metinius Lietuvoje įregistruotų draudimo įmonių suvestinius balanso ir pelno (nuostolių) ataskaitos duomenis pateikia apsikeitimo failais sistemoje epaslaugos.lb.lt. Verslo struktūros statistiniai duomenys pateikiami iki spalio 1 dienos.

19. Statistines ataskaitas surenka ir į duomenų bazę įveda atsakingas Lietuvos statistikos departamento skyrius. Elektroniniu būdu pateikti duomenys tiesiogiai patenka į statistinio tyrimo duomenų bazę.

20. Statistinių duomenų redagavimą ir kokybės kontrolę atlieka atsakingas Lietuvos statistikos departamento skyrius. Patikrinamas draudimo įmonių pateiktų statistinių duomenų suderinamumas su duomenimis šių įmonių finansinėse ataskaitose, kurios publikuojamos draudimo įmonių interneto svetainėse. Statistiniai duomenys lyginami su praėjusių laikotarpių duomenimis, tikrinamas ataskaitoje F-02 pateiktų duomenų tarpusavio suderinamumas. Statistinių duomenų įvedimo programoje numatyta aritmetinė duomenų kontrolė. Esant neatitikimams, statistiniai duomenys tikslinami susisiekiant su respondentais.

IX SKYRIUS STATISTINIŲ DUOMENŲ IR STATISTINĖS INFORMACIJOS KOKYBĖS UŽTIKRINIMAS

21. Draudimo veiklos struktūros statistikai parengti naudojama LBPT teikiama ir tyrimo gauta informacija. Tikrinamas Lietuvos statistikos departamento surinktų agreguotų statistinių duomenų ir LBPT teikiamos informacijos tarpusavio suderinamumas, lyginama su praėjusiais laikotarpiais. Jeigu yra esminių pokyčių, rodikliai tikslinami konsultuojantis su LBPT ir respondentais. Tikrinamas LBPT teikiamų duomenų tarpusavio suderinamumas. Verslo struktūros statistikos rodiklių tarpusavio suderinamumui patikrinti naudojami Eurostato pateikti duomenų loginiai ryšiai.

X SKYRIUS

STATISTINIŲ RODIKLIŲ SKAIČIAVIMO FORMULĖS IR KITI TEORINIAI PAAIŠKINIMAI

22. Metinei Lietuvoje įregistruotų draudimo įmonių verslo struktūros statistikai parengti, remiantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 295/2008 nustatytais moduliais, skaičiuojami makroekonominiai rodikliai pagal įmonių tipą (skliaustuose nurodytas rodiklio kodas, kuris naudojamas Komisijos reglamente (EB) Nr. 251/2009):

- 22.1. Produkcijos vertė (12 12 0);
- 22.2. Perdraudimo likutis (32 18 0);
- 22.3. Prekių ir paslaugų pirkimai (13 11 0);
- 22.4. Pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis (12 15 0);
- 22.5. Bendrasis likutinis perteklius (12 17 0).

23. **Produkcijos vertė** (12 12 0) lygi:

23.1. gyvybės draudimo atveju:

a) **Bendra uždirbtų įmokų suma (32 11 0)**

(= Bendra pasirašytų įmokų suma (12 11 0) + Bendras perkeltų įmokų techninio atidėjinio pokytis (32 11 2))

plius

b) **Bendros investicinės veiklos pajamos**

(= Investicinės veiklos pajamos (32 22 0) – Investicijų vertės padidėjimas (32 71 5) – Investicijų realizavimo pelnas (32 71 6) – Pajamos iš dalyvavimo kitų įmonių kapitale (32 71 1) + [(Visi bendrieji techniniai atidėjiniai (37 30 0) – Visi grynieji techniniai atidėjiniai (37 30 1)) / Visi grynieji techniniai atidėjiniai (37 30 1)] x [Investicinės veiklos pajamos (32 22 0) – Investicijų vertės padidėjimas (32 71 5) – Investicijų realizavimo pelnas (32 71 6) – Pajamos iš dalyvavimo kitų įmonių kapitale (32 71 1)])

plius

c) **Kitos suteiktų paslaugų pajamos**

(= Kitos techninės pajamos, grynoji suma (32 16 1) + Kitos pajamos (32 46 0))

minus

d) **Bendra išmokų sąnaudų suma, išskyrus žalos suregulavimo išlaidas**

(= Bendra draudimo išmokų suma (32 13 1) + Bendras numatomų išmokėjimų techninio atidėjinio pokytis (32 13 4) – Išorinės bei vidinės žalos suregulavimo išlaidos (32 61 5))

plius

e) **Kapitalo priaugis ir atidėjiniai**

(= Investicijų realizavimo pelnas (32 71 6) + Nerealizuotas pelnas iš investicijų (32 23 0) – Investicijų realizavimo nuostolis (32 72 3) – Nerealizuotas nuostolis iš investicijų (32 28 0) – Bendras gyvybės draudimo techninio atidėjinio pokytis (32 25 0) – Draudimo įmokų priemokos ir grąžinimai, grynoji suma (32 16 3) – Būsimų asignavimų fondo pokytis (32 29 0) – Kitų techninių atidėjinių grynieji pokyčiai, nepateikti kitose pozicijose (32 16 2))

23.2. ne gyvybės draudimo ir perdraudimo atveju:

a) **Bendra uždirbtų įmokų suma (32 11 0)**

(= Bendra pasirašytų įmokų suma (12 11 0) + Bendras perkeltų įmokų techninio atidėjinio pokytis (32 11 2))

plius

b) **Bendros investicinės veiklos pajamos**

(= Investicinės veiklos pajamos (32 42 0) – Investicijų vertės padidėjimas (32 71 5) – Investicijų realizavimo pelnas (32 71 6) – Pajamos iš dalyvavimo kitų įmonių kapitale (32 71 1) + [(Visi bendri techniniai atidėjiniai (37 30 0) – Visi grynieji techniniai atidėjiniai (37 30 1)) / Visi grynieji techniniai atidėjiniai (37 30 1)] x [Investicinės veiklos pajamos (32 42 0) – Investicijų vertės padidėjimas (32 71 5) – Investicijų realizavimo pelnas (32 71 6) – Pajamos iš dalyvavimo kitų įmonių kapitale (32 71 1)])

plius

c) **Kitos suteiktų paslaugų pajamos**

(= Kitos techninės pajamos, grynoji suma (32 16 1) + Kitos pajamos (32 46 0))

minus

d) **Bendra išmokų sąnaudų suma, išskyrus žalos sureguliuavimo išlaidas**

(= Bendra draudimo išmokų suma (32 13 1) + Bendras numatomų išmokėjimų techninio atidėjinio pokytis (32 13 4) – Išorinės bei vidinės žalos sureguliuavimo išlaidos (32 61 5))

plius

e) **Kapitalo priaugis ir atidėjiniai**

(= Investicijų realizavimo pelnas (32 71 6) – Investicijų realizavimo nuostolis (32 72 3) – Draudimo įmokų priemokos ir grąžinimai, grynoji suma (32 16 3) – Nuostolių svyravimo išlyginimo techninio atidėjinio pokytis (32 15 0) – Kitų techninių atidėjinių grynieji pokyčiai, nepateikti kitose pozicijose (32 16 2)).

24. **Perdraudimo likutis (32 18 0) lygus:**

Perdraudikų dalis bendroje pasirašytų įmokų sumoje (32 18 1) + Perdraudikų dalis bendrame perkeltų įmokų techninio atidėjinio pokytyje (32 18 3) – Perdraudikų dalis bendroje draudimo išmokų sumoje (32 18 5) – Perdraudikų dalis bendrame numatomų išmokėjimų techninio atidėjinio pokytyje (32 18 6) – Perdraudimo komisiniai ir perdraudikų pelno dalis (32 18 7) + Bendros kitų techninės dalies straipsnių sumos perdraudikų dalis (32 18 8) + Gyvybės draudimo techninio atidėjinio perdraudikų dalies pokytis (32 33 4).

25. **Prekių ir paslaugų pirkimai (13 11 0) lygūs:**

25.1. gyvybės draudimo atveju:

a) **Bendra gautų perdraudimo paslaugų vertė**

(= Perdraudimo likutis (32 18 0) + [(Visi bendri techniniai atidėjiniai (37 30 0) – Visi grynieji techniniai atidėjiniai (37 30 1)) / Visi grynieji techniniai atidėjiniai (37 30 1)] x [Investicinės veiklos pajamos (32 22 0) – Investicijų vertės padidėjimas (32 71 5) – Investicijų realizavimo pelnas (32 71 6) – Pajamos iš dalyvavimo kitų įmonių kapitale (32 71 1)]);

plius

b) **Kitas tarpinis vartojimas**

(= Komisiniai (32 61 1) + Išorinės išlaidos už įsigytas prekes bei paslaugas (32 61 4)).

25.2 ne gyvybės draudimo atveju:

a) **Bendra gautų perdraudimo paslaugų vertė**

(= Perdraudimo likutis (32 18 0) + [(Visi bendri techniniai atidėjiniai (37 30 0) – Visi grynieji techniniai atidėjiniai (37 30 1)) / Visi grynieji techniniai atidėjiniai (37 30 1)] x [Investicinės veiklos pajamos (32 42 0) – Investicijų vertės padidėjimas (32 71 5) – Investicijų realizavimo pelnas (32 71 6) – Pajamos iš dalyvavimo kitų įmonių kapitale (32 71 1)]);

plius

b) **Kitas tarpinis vartojimas**

(= Komisiniai (32 61 1) + Išorinės išlaidos už įsigytas prekes bei paslaugas (32 61 4)).

26. **Pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis (12 15 0) lygi** Produkcijos vertės (12 12 0) ir Prekių ir paslaugų pirkimų (13 11 0) skirtumui.

27. **Bendrasis likutinis perteklius (12 17 0) lygus** Pridėtinės vertės gamybos sąnaudomis (12 15 0) ir Personalo išlaikymo sąnaudų (13 31 0) skirtumui.

XI SKYRIUS

NAUDOJAMOS KOMPIUTERIŲ PROGRAMOS

28. Statistinio tyrimo duomenų bazė sukurta *Oracle* programine įranga, administraciniai duomenys gaunami *MS Excel* skaičiuoklės lentelėse. Statistiniai darbai atliekami naudojant *MS Excel* skaičiuoklę.

XII SKYRIUS VARTOTOJAMS PATEIKIAMİ REZULTATAI

29. Ketvirtinė Lietuvoje registruotų draudimo įmonių informacija per 65 dienas ketvirčiui pasibaigus yra pateikiama Nacionalinių sąskaitų ir Valdžios sektoriaus finansų statistikos skyriams.

30. Metinė statistinė Lietuvoje registruotų draudimo įmonių ir kitų Europos Sąjungos valstybių narių draudimo įmonių filialų informacija iki birželio 1 d. pateikiama Nacionalinių sąskaitų bei Valdžios sektoriaus finansų statistikos skyriams, o per 180 dienų metams pasibaigus pateikiama Lietuvos bankui. Metinė statistinė Lietuvoje registruotų draudimo įmonių informacija skelbiama metiniame statistikos leidinyje „Finansų įmonių statistika“ (rugpjūčio mėn.), Lietuvos statistikos metraštyje (lapkričio mėn.) ir Oficialiosios statistikos portale osp.stat.gov.lt (rugpjūčio mėn.).

31. Nacionalinių sąskaitų ir Valdžios sektoriaus finansų statistikos skyriams statistinio tyrimo informacija pateikiama pagal draudimo įmonių tipą (gyvybės, ne gyvybės), finansinė atskaitomybė – papildomai pagal įmonių nuosavybės rūšis (valstybinės, privačios).

32. Metinė statistinė Lietuvoje registruotų draudimo įmonių informacija per 18 mėnesių ataskaitiniams metams pasibaigus teikiama Eurostatui. Duomenys pateikiami Komisijos reglamente (EB) Nr. 251/2009 nustatytu techniniu formatu.

XIII SKYRIUS NAUDOTOS LITERATŪROS SĄRAŠAS

33. *Methodological manual for insurance services statistics version 3.0*, 2008, Luxembourg: European Commission, Statistical Office of the European Communities, Eurostat.

XIV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

34. Pasikeitus metodikoje nurodytiems teisės aktams, taikomos aktualios šių teisės aktų redakcijų nuostatos.

Parengė

Įmonių statistikos skyrius